

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.02.2021, sp. zn. 8 Tdo 1406/2020, ECLI:CZ:NS:2021:8.TDO.1406.2020.1

Číslo: 38/2021

Právní věta: I. Podle § 207 odst. 2 tr. ř. lze v hlavním líčení přečíst protokol o výpovědi obviněného učiněné po náležitém poučení ve vazebním zasedání (§ 33 odst. 1, 2 a 5 tr. ř.), jemuž nebyl přítomen obhájce obviněného, neboť jeho účast ve vazebním zasedání není nutná (§ 73f odst. 2 tr. ř.). II. Počátek nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. se odvíjí od vzniku důvodně založeného podezření, že v projednávaném činu lze spatřovat trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let. O tom je třeba obviněného v průběhu trestního stíhání neprodleně vyrozumět (např. ve smyslu § 160 odst. 6 tr. ř., § 190 odst. 2 tr. ř., případně § 225 odst. 2 tr. ř.) a zároveň jej vyzvat ke zvolení obhájce. Důvod takové změny musí vyplynout z výsledků provedeného dokazování, nemůže jím být jen přesvědčení obviněného, že na základě jeho výpovědi mělo dojít k jinému právnímu posouzení skutku, a tedy i ke vzniku důvodu nutné obhajoby.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.02.2021

Spisová značka: 8 Tdo 1406/2020

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nutná obhajoba, Vazební zasedání, Výpověď obviněného

Předpisy: § 207 odst. 2 tr. ř.

§ 36 odst. 3 tr. ř.

§ 73f odst. 2 tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl jako zjevně neopodstatněné dovolání obviněného R. C. proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. 4 To 74/2020, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Prostějově pod sp. zn. 2 T 29/2020.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Prostějově ze dne 19. 5. 2020, sp. zn. 2 T 29/2020, byl obviněný R. C. uznán vinným v bodě 1. výroku o vině přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku, v bodě 2. výroku o vině zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, za něž byl odsouzen podle § 216 odst. 3 tr. zákoníku k trestu

odnětí svobody v trvání 4 roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Rovněž bylo rozhodnuto o náhradě škody.

2. Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudkem ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. 4 To 74/2020, podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. z podnětu odvolání obviněného tento rozsudek v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného uznal vinným ve shodě se soudem prvního stupně jednak přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku, a jednak zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, za něž ho odsoudil podle § 216 odst. 3 tr. zákoníku rovněž k trestu odnětí svobody v trvání 4 roků s výkonem ve věznici s ostrahou, a také rozhodl o náhradě škody.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Proti rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájkyne z důvodů podle § 265b odst. 1 písm. c), g), l) tr. ř. dovolání, které zaměřil proti procesnímu postupu soudů, při kterém soudy nerespektovaly jeho právo na obhajobu, jestliže mu obhájce neustanovily ještě předtím, než bylo konáno vazební zasedání, a vytýkal vadné skutkové závěry, pokud pro ně soudy vycházely z jeho výpovědi učiněné při vazebním zasedání. Tvrdil, že soudy opřely skutková zjištění o jeho vině o vadně provedené důkazy, v čemž shledal extrémní nesoulad mezi závěry soudů a provedenými důkazy.

4. Na podkladě důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. vytýkal, že byl v přípravném řízení vzat do vazby na základě usnesení Okresního soudu v Prostějově ze dne 13. 12. 2019, sp. zn. 0 Nt 1909/2019, v němž bylo zpochybněno, že by se dopustil krádeže věcí, které u něj byly zajištěny v garáži. Proto je evidentní, že skutek pod bodem 2. výroku o vině, jenž byl nejprve považován za přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku a až v průběhu hlavního líčení překvalifikován na zločin podle § 216 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, za který hrozí trest odnětí svobody až 6 let, měl být již od zahájení trestního stíhání posuzován jako tento přísnější trestný čin, a proto i již od zahájení trestního stíhání byl dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. Obhájce měl být proto ustanoven obviněnému ještě před konáním vazebního zasedání dne 13. 12. 2019, tj. dříve, než ve vazebním zasedání podal výpověď, o kterou soudy později opřely výrok o vině. Uvedená výpověď je tudíž nepoužitelná pro vadu spočívající v porušení práva na obhajobu, neboť obviněný neměl v době konání vazebního zasedání dne 13. 12. 2019 obhájce, ač ho měl mít.

5. V návaznosti na výše uvedené namítal, že okolnosti, za nichž byl spáchán čin pod bodem 2. výroku o vině, nebyly řádně objasněny, neboť soudy dovozovaly závěr o jeho vině u tohoto skutku na základě jeho výpovědi z přípravného řízení, když vypovídal bez obhájce ve vazebním zasedání. Tato výpověď nemohla sloužit jako důkaz, protože je zatížena vadou spočívající v porušení jeho práva na obhajobu ve smyslu § 36 odst. 3 tr. ř.

6. Státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství k výše uvedeným výhradám dovolatele uvedl, že nedošlo k tomu, že by obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl, a proto námitky obviněného, ačkoli odpovídaly uplatněnému dovolacímu důvodu, shledal neopodstatněnými. Obviněný byl ve věci v souladu s právní úpravou zastoupen obhájcem od chvíle, kdy poprvé skutečně vystaly důvody nutné obhajoby, a to již v přípravném řízení, neboť obhájce mu byl ustanoven dne 17. 12. 2019 v souvislosti s jeho vzetím do vazby. Důvod nutné obhajoby tedy spočíval v okolnosti podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř., že obviněný byl vzat do vazby, o které bylo rozhodnuto na vazebním zasedání dne 13. 12. 2019. Důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř., jehož se obviněný domáhal a tvrdil, že nastal ještě před rozhodnutím o vzetí do vazby, neměl v dané době opodstatnění, protože trestní řízení v té době bylo vedeno pro činy uvedené v bodech 1. a 2. výroku o vině na základě usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 12. 12. 2019, jako dva dílčí útoky přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku, za něž lze uložit

trest odnětí svobody na 1 rok až 5 let. V době, kdy se konalo vazební zasedání dne 13. 12. 2019, předtím, než bylo rozhodnuto o vzetí obviněného do vazby, nebyl dán žádný důvod nutné obhajoby, protože z okolností, které byly tehdy orgánům činným v trestním řízení známy, nic nenasvědčovalo tomu, že by mohla přicházet v úvahu přísnější právní kvalifikace, která by mohla zakládat důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. Důvod nutné obhajoby zde vzniká, jakmile je dáno důvodné podezření, že obviněný spáchal takový trestný čin.

7. Změna právní kvalifikace, z níž také vyplývala nutná obhajoba podle § 36 odst. 3 tr. ř. [vzhledem k tomu, že za zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku lze uložit trest odnětí svobody na 1 rok až 6 let] případné zpochybnění právního posouzení mohlo vyvstat až po výslechu obviněného ve vazebním zasedání dne 13. 12. 2019 (záleželo však na posouzení všech důkazů). Ke změně však orgány činné v přípravném řízení před podáním obžaloby nepřistoupily (nepostupovaly podle § 160 odst. 6 tr. ř., resp. § 176 odst. 2 tr. ř.), k té dospěl po provedeném dokazování až soud prvního stupně v době, kdy byl obviněný obhájcem zastoupen. Rozhodující z hlediska nutné obhajoby proto bylo, že proti obviněnému bylo zahájeno a následně i vedeno trestní stíhání, a to i v době po podání obžaloby pro dílčí útoky posuzované podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku. Podle zjištěných okolností bylo u dovolatele na samém počátku vyšetřování zcela opodstatněné uvažovat o právní kvalifikaci skutku jako krádeže.

8. Jestliže byl obviněný nejprve stíhán pro pokračující přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku a v době, kdy nebyl dán důvod nutné obhajoby, si obhájce ne zvolil, bylo přistoupeno k jeho výslechu ve vazebním zasedání, jehož se obhájce nemusí účastnit [§ 73f odst. 2 tr. ř.], šlo o postup v souladu s uvedenými procesními ustanoveními a orgány činné v trestním řízení postupovaly v souladu se zákonem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. [11 Tdo 174/2018](#)), a proto procesní použitelnosti výpovědi obviněného ve vazebním zasedání podle státního zástupce nic nebránilo.

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

IV.

Důvodnost dovolání

10. Podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. je možné dovolání podat, jestliže obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl.

11. Tato zákonná dikce vyjadřuje, že uvedený důvod dopadá především na situace, kdy v příslušné trestní věci byly dány podmínky nutné obhajoby ve smyslu § 36 tr. ř., tzn. obviněný musel být v řízení zastoupen obhájcem, ať již zvoleným (§ 37 tr. ř.) nebo ustanoveným (§ 38 tr. ř.), a přitom žádného obhájce neměl. Jeho prostřednictvím je tak poskytována možnost zjednání nápravy, jestliže došlo k porušení práva na obhajobu jako jednoho ze základních práv garantovaných v článku 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“) [viz např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Magee proti Spojenému království, ze dne 6. 6. 2000, č. stížnosti 288135/95] a také článku 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Uvedený dovolací důvod se může vztahovat i na situaci, kdy obviněný sice obhájce, ať již zvoleného nebo ustanoveného, má, ale ze strany orgánů činných v trestním řízení nejsou plněny jejich zákonné povinnosti, jež mají obhájci umožnit, aby svá zákonná oprávnění mohl vůbec vykonávat. Tento dovolací důvod je tak dán např. za situace, když v odvolacím řízení se obhájce obviněného neúčastnil veřejného zasedání

odvolacího soudu, v němž bylo učiněno rozhodnutí o podaném odvolání, protože o veřejném zasedání nebyl vůbec vyrozuměn (k tomu srov. přiměřeně rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 11. 2002, sp. zn. [11 Tdo 636/2002](#)).

12. Na základě takto vymezené rozhodovací praxe soudů je zřejmé, že posuzovaný dovolací důvod je svým obsahem užší, než je obecné právo obviněného na obhajobu, neboť nezahrnuje jakékoli porušení tohoto práva, ale toliko takové, kdy obviněný, ačkoli byly splněny zákonné podmínky nutné obhajoby, neměl v trestním řízení obhájce vůbec, anebo jej neměl po určitou část řízení, po kterou orgány činné v trestním řízení prováděly úkony trestního řízení směřující k vydání meritorního rozhodnutí napadeného dovoláním (srov. rozhodnutí č. 48/2003 Sb. rozh. tr., přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 25. 9. 1996, sp. zn. [III. ÚS 83/96](#), či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 7. 2002, sp. zn. [6 Tdo 142/2002](#), publikovaný pod č. T 413. ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2002).

13. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. se však může vázat i na nerespektování práva obhajoby obviněného v případech, kdy o nutnou obhajobu ve smyslu § 36 tr. ř. nejde, ale obviněný obhájce měl mít, např. jestliže v této souvislosti byla postupem soudu obhájci znemožněna účast na jednání, v němž bylo učiněno i rozhodnutí ve věci samé (např. obhájce nebyl ani vyrozuměn o konání veřejného zasedání odvolacího soudu a nebyl mu přítomen), pak je naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. (srov. rozhodnutí pod č. 53/2010 Sb. rozh. tr., obdobně též usnesení Nejvyššího soud ze dne 23. 9. 2009, sp. zn. [8 Tdo 1020/2009](#)).

14. Podle obsahu dovolání v přezkoumávané věci obviněný spatřoval zásah do práva na obhajobu v tom, že v době konání vazebního zasedání dne 13. 12. 2019 v průběhu přípravného řízení neměl obhájce, ač jej měl mít z důvodu nutné obhajoby na základě § 36 odst. 3 tr. ř. Tento svůj názor odvíjel od toho, že i když se vazební zasedání konalo na základě usnesení o zahájení trestního stíhání, podle něhož bylo trestní řízení vedeno pro dva přečiny krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku, mělo být s ohledem na závěry soudce, jež učinil v usnesení ze dne 13. 12. 2019, sp. zn. 0 Nt 1909/2019, o vzetí do vazby, zřejmé, že se v bodě 2. již nejde o přečin krádeže, ale o zločin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, kterou soud prvního shledal v uvedeném činu až v průběhu hlavního líčení. Protože na tuto právní kvalifikaci dopadá ustanovení § 36 odst. 3 tr. ř., neboť jde o čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice je 6 let (převyšuje hranici 5 let), měl mít obviněný podle jeho názoru obhájce již od zahájení trestního stíhání.

15. Nejvyšší soud se s tímto názorem obviněného neztotožnil. Z obsahu spisu se podává, že trestní stíhání obviněného bylo zahájeno na základě usnesení Policie České republiky, Krajského ředitelství Olomouckého kraje, ze dne 12. 12. 2019 pro pokračující přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku spáchaný dvěma dílčími útoky. Návrh na vzetí obviněného do vazby podal podle § 68 odst. 1 tr. ř. státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Prostějově u Okresního soudu v Prostějově dne 13. 12. 2019, z důvodů podle § 67 písm. b), c) tr. ř. Podnět k tomuto úkonu však vzešel již od policejního orgánu dne 12. 12. 2019, jenž obviněného dne 11. 12. 2019 jako osobu podezřelou zadržel podle § 76 odst. 1 tr. ř. V souvislosti s tímto úkonem komisař policie při omezení osobní svobody obviněného zajistil telefonický hovor s obhájkyň JUDr. E. V., která dne 11. 12. 2019 přijala telefonicky obhajobu obviněného, avšak následující den ji odvolala, o čemž byl obviněný informován. Reagoval tak, že dalšího obhájce v daný moment nepožaduje. Z uvedeného je zřejmé, že obviněnému byl umožněn přístup k obhájci v raných stádiích přípravného řízení, a tedy ještě dříve, než bylo rozhodováno o vzetí do vazby ve vazebním zasedání, na němž netrval (srov. rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ve věci Salduz proti Turecku, ze dne 27. 11. 2008, č. stížnosti 36391/2002).

16. Vazební zasedání se konalo dne 13. 12. 2019, obviněný k němu byl eskortován ze zadržení,

převzal návrh na vzetí do vazby a rovněž mu byl poskytnut čas na prostudování doručovaných listin. Během vazebního zasedání byl po poučení podle § 33 odst. 1, § 93 odst. 1 a § 95 odst. 2 tr. ř. vyslechnut. Bylo rozhodnuto o vzetí do vazby z důvodu uvedeného v § 67 písm. c) tr. ř. a obviněný byl poučen mimo jiné i o nutné obhajobě a možnosti zvolit si obhájce ve lhůtě tří dnů i o tom, že jinak mu bude obhájce podle § 36 odst. 1 písm. a) a § 38 odst. 1 tr. ř. ustanoven. Po tomto poučení výslovně k rozhodnutí o vazbě konstatoval, že žádá, aby mu byl obhájce ustanoven. Soud prvního stupně obviněnému usnesením ze dne 17. 12. 2019, sp. zn. 0 Nt 1909/2019, ustanovil obhájkyni Mgr. Z. K. V mezidobí, než byla obhájkyň ustanovena, nebyly činěny žádné procesní úkony.

17. Na základě těchto skutečností Nejvyšší soud shledal, že k porušení práva obviněného na obhajobu nedošlo. Je zřejmé, že v přípravném řízení bylo trestní stíhání vedeno pro dva útoky pokračujícího přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku, u kterého je trestní sazba odnětí svobody od 1 roku do 5 let. Nebyla tedy splněna podmínka pro důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř., podle něhož obviněný musí mít obhájce už v přípravném řízení, koná-li se řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let. Z obsahu spisu plyne, že jiné důvody nutné obhajoby u obviněného nebyly dány, protože v době, kdy se vazební zasedání konalo, nebyly naplněny podmínky podle § 36 odst. 1 písm. a), b), c) tr. ř.

18. Nedostatky nelze shledávat ani v průběhu konání vazebního zasedání, u kterého obhájce nemusí být přítomen. Tato skutečnost je výslovně uvedena v § 73f odst. 2 tr. ř., podle něhož se vazebního zasedání vždy účastní obviněný; jeho účast může být zajištěna i prostřednictvím videokonferenčního zařízení, účast státního zástupce a obhájce při vazebním zasedání není nutná. Tato zásada vyplývá z významu a smyslu vazebního zasedání, kterým se realizuje právo obviněného na „osobní slyšení“ ve vymezených druzích vazebního rozhodování, zejména ve smyslu rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (dále ve zkratce „ESLP“), jenž právo být osobně slyšen zařadil mezi základní garance aplikované v případech omezení svobody (např. rozsudek ESLP ze dne 28. 10. 1998 ve věci Assenov a další proti Bulharsku, stížnost č. 24760/94, a mnoho dalších). Podstata tohoto práva vychází z toho, aby byl obviněný předtím, než bude rozhodnuto o omezení jeho osobní svobody, vyslechnut a aby k jím uvedeným argumentům bylo přihlédnuto před tím, než soud rozhodne o vzetí do vazby (viz článek 5 odst. 1 Úmluvy). Z tohoto důvodu není z hlediska zachování účelu uvedeného institutu podstatné, aby ve všech případech byl vazebnímu zasedání přítomen obhájce. Obhájce ve vazebním zasedání nemusí být přítomen ani tehdy, pokud byl již obviněnému ustanoven nebo si jej obviněný zvolil, to však současně neznamená, že pokud obviněný již v době, kdy se vazební zasedání koná, obhájce má, tak ten by se ho účastnit neměl. Ze smyslu uvedeného ustanovení však plyne, že ze zákonných hledisek není jeho účast povinná.

19. Současně je třeba vazební zasedání považovat za procesní prostředek k tomu, aby obviněný mohl být vzat do vazby, tzn. aby o omezení jeho osobní svobody mohlo být rozhodnuto při zachování všech zaručených práv. Proto je počátek omezení jeho osobní svobody ve smyslu § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. spojen až s jeho vzetím do vazby, tzn. že i nutná obhajoba vzniká až od okamžiku, kdy soud takto rozhodne (viz § 68 tr. ř.).

20. Z těchto důvodů je třeba postup soudů v přezkoumávané věci považovat za plně souladný se všemi výše uvedenými principy, k nimž je třeba navíc i zmínit, že i z hlediska práv obviněného podle článku 5 odst. 4 Úmluvy nemusí být vždy řízení o omezení obviněného na jeho svobodě doprovázeno zárukami podobnými těm, které vymezuje článek 6 odst. 1 Úmluvy (srov. rozsudek ESLP ze dne 12. 5. 1992 ve věci Megyeri proti Německu, stížnost č. 13770/88), je však nutné, aby mělo soudní charakter a nabízelo záruky adekvátní druhu příslušného zbavení svobody (viz rozhodnutí ESLP, v nichž byl tento názor potvrzen, např. rozsudky ze dne 25. 3. 1999 ve věci Nikolova proti Bulharsku, stížnost č. 31195/96, § 58; ze dne 4. 7. 2000 ve věci Niedbala proti Polsku, stížnost č. 27915/95, § 66; ze dne 11. 7. 2000 ve věci Trzaska proti Polsku, stížnost č. 25792/94, § 74; ze dne 10. 10. 2000 ve

věci Grauzinis proti Litvě, stížnost č. 37975/97, § 31; ze dne 13. 2. 2001 ve věci Schöps proti Německu, stížnost č. 25116/94, § 44; ze dne 9. 1. 2003 ve věci Šigkov proti Bulharsku, stížnost č. 38822/97, § 77; a další).

21. Z uvedené zásady, že účast obhájce na vazebním zasedání není nutná, tedy plyne, že pouze skutečnost, že se koná vazební zasedání, nelze považovat za důvod, aby měl obviněný obhájce. Obsah spisu v této trestní věci navíc svědčí o tom, že u obviněného poprvé vznikla nutnost být zastoupen obhájcem až vydáním usnesení o jeho vzetí do vazby dne 13. 12. 2019 [§ 36 odst. 1 písm. a) tr. ř.], a lze jen dodat, že o svých právech byl v této souvislosti řádně poučen, byl mu dán prostor pro to, aby si sám obhájce ve třídní lhůtě zvolil, a až poté, kdy tak neučinil, byl mu v souladu s trestním řádem podle § 38 odst. 1 tr. ř. obhájce ustanoven. Do této doby mít obhájce v trestním řízení nemusel, jak bylo vyloženo výše.

22. Shledával-li obviněný porušení svého práva na obhajobu zejména proto, že obhájce neměl v době, kdy bylo rozhodováno o jeho vzetí do vazby ve vazebním zasedání, a to pro nedodržení podmínek pro nutnou obhajobu podle § 36 odst. 3 tr. ř., tedy z důvodu, že se konalo řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let, a tedy musí být obhájce již v přípravném řízení, ani v tom Nejvyšší soud nemohl obviněnému přisvědčit, protože podle tohoto ustanovení důvod nutné obhajoby vzniká, jakmile je dáno důvodné podezření, že obviněný spáchal takový trestný čin. Skutečností, která v tomto případě určuje počátek nutné obhajoby, je závěr o tom, že v projednávaném činu lze spatřovat trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje 5 let. Obecně se takové úkony, které tento počátek stanoví v přípravném řízení, odvíjí od právní kvalifikace, pro kterou bylo zahájeno trestní stíhání (§ 160 odst. 1 tr. ř.), případně upozornění podle § 160 odst. 6 tr. ř., že během vyšetřování vyšlo najevo, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, je jiným trestným činem, než jak bylo v usnesení o zahájení trestního právně posouzeno. Takovým mezníkem je i podaná obžaloba (§ 176 tr. ř.), a v řízení před soudem upozornění na změnu právní kvalifikace (§ 190 odst. 2 tr. ř.). Je tedy zřejmé, že proto, aby bylo možné důvody nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. spojovat se změnou právní kvalifikace, je nutný důvodný závěr pro takovou změnu, který má kvalifikovaný podklad. Pro takový závěr nelze vycházet jen z obsahu výpovědi obviněného nebo některého z dílčích důkazů, ale podklad pro změnu právního posouzení věci musí vyplynout z výsledků zajištěných či provedených důkazů a musí být určitým způsobem formalizován (např. upozorněním na změnu právní kvalifikace nebo rozhodnutím), je však třeba zdůraznit, že takový postup by měl být učiněn bezprostředně poté, co orgán činný v trestním řízení dojde ke zjištění, že takový závěr o změně právní kvalifikace zakládající důvod nutné obhajoby je opodstatněný.

23. Nejvyšší soud však v této věci neshledal vadným ani postup orgánů činných v přípravném řízení a rozhodujících o vazbě obviněného, neboť žádné okolnosti nenasvědčovaly pro změnu právní kvalifikace užitě v usnesení o zahájení trestního stíhání [jeden pokračující přečin podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku]. Do doby konání vazebního zasedání podle zajištěných důkazů, a ani před podáním obžaloby se neobjevily žádné nové indicie, z nichž by vzniklo podezření, že obviněný spáchal přečin legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, za který hrozí trest odnětí svobody až 6 let. Změna tohoto právního posouzení nastala až v průběhu dokazování před soudem, a tedy poté, co řízení již probíhalo v rámci podmínek nutné obhajoby a za účasti obhájce obviněného.

24. Pro úplnost lze dodat, že váže-li ustanovení § 36 odst. 3 tr. ř. nutnou obhajobu k horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené zákonem na trestný čin, pro který je obviněný stíhán, z logiky procesního postupu je zřejmé, že jde o právní kvalifikaci, kterou orgány činné v trestním řízení v daném momentě na základě dostupných skutkových zjištění vyšetřovanému trestnému činu přiřadí. K ustálení skutkových zjištění dochází až v řízení před soudem, a to definitivně až právní mocí rozsudku, kterým je obviněný uznán vinným. Jestliže je hlavní líčení současně těžištěm dokazování,

není možné, aby na základě v tomto stadiu řízení ustáleného skutkového stavu a popřípadě i změněné právní kvalifikace bylo retroaktivně pohlíženo na celé přípravné řízení a zpětně vyžadována přítomnost obhájce včetně opětovného provedení veškerých procesních úkonů (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 4. 2018, sp. zn. [11 Tdo 174/2018](#)).

25. Obviněný v dovolání nevytýkal vadnost postupu soudu při rozhodování o změně použité právní kvalifikace (v tomto rozsahu byl dovolací soud vázán dovoláním obviněného), a nevytýkal, že ke změně právní kvalifikace skutku popsaného pod bodem 2. výroku o vině došlo až v průběhu hlavního líčení, i přesto lze zmínit, že obžaloba byla podána u Okresního soudu v Prostějově dne 28. 2. 2020 pro dva dílčí útoky pokračujícího přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 2, odst. 3 tr. zákoníku. K záměru změnit právní kvalifikaci dospěl soud prvního stupně až po odročení hlavního líčení konaného dne 7. 4. 2020, o čemž svědčí poučení obviněného ve smyslu § 225 odst. 2 a § 190 odst. 2 tr. ř. o možné změně právní kvalifikace jednání popsaného pod bodem 2. obžaloby jako trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. Poučení bylo obviněnému i jeho obhájce řádně doručeno.

26. Uvedený procesní postup svědčí o tom, že soud prvního stupně v plné míře respektoval pravidla plynoucí z § 190 odst. 2 a § 225 odst. 2 tr. ř. Ke zpřísnění právní kvalifikace, jež by zakládala důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř., který však již neměnil nic na tom, že nutná obhajoba v té době byla založena podle § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř., došlo v souvislosti s uvedeným upozorněním až v rámci rozsudku soudu prvního stupně, kdy obviněný již byl, od okamžiku vzetí do vazby, zastoupen obhájcem.

27. Uvedené svědčí o tom, že soudy činily úkony vztahující se k nutné obhajobě zcela v souladu se zákonem a jím stanovenými pravidly a plně při respektu k právu obviněného na obhajobu plynoucí z článku 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a též článků 5 a 6 odst. 3 Úmluvy.

28. Z takto uvedených důvodů Nejvyšší soud shledal námitky obviněného soustředěné k důvodu podle § 265b odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodné.

29. V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se Nejvyšší soud zabýval námitkou obviněného o vadnosti postupu soudů ve vztahu k jeho výpovědi učiněné v průběhu vazebního zasedání, kterou považoval za procesně nezpůsobilou být účinným podkladem pro závěr o vině.

30. V průběhu hlavního líčení byl obviněný vyslechnut. Když soud zjistil, že se odklonil od verze učiněné v předešlých fázích trestního řízení, postupoval podle § 207 odst. 2 tr. ř. a přečetl protokol o dřívější výpovědi obviněného. Obviněný byl k rozporům v jeho výpovědích dotazován a měl možnost se k nim vyjádřit a vysvětlit, proč uvedl jím prezentované skutečnosti odlišně. Uvedený postup koresponduje s podmínkami § 207 odst. 2 tr. ř., protože uvedený výslech v přípravném řízení byl učiněn po sdělení obvinění a obviněný byl vyslechnut po náležitém poučení ve smyslu § 33 a násl. tr. ř.

31. Rovněž je třeba zmínit, že uvedenému postupu nebránilo ani to, že obviněný v době konání vazebního zasedání neměl obhájce, protože pro nutnou obhajobu v té době nebyly splněny zákonem stanovené podmínky a obviněný souhlasil s tím, že obhájcem zastoupen nebude. Pokud za tohoto stavu v průběhu vazebního zasedání vyslechnut, stalo se tak v souladu s ustanovením § 73g odst. 2 tr. ř., podle něhož platí, že předseda senátu a v přípravném řízení soudce vyslechnou obviněného ke všem okolnostem podstatným pro rozhodnutí o vazbě. V té souvislosti je vhodné uvést, že okolnosti, za kterých došlo ke spáchání činu, patří k okruhu podstatných skutečností pro rozhodování o naplnění jednotlivých důvodů vazby podle § 67 tr. ř. (viz např. rozhodnutí pod č. 39/1995 Sb. rozh. tr., nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 1996, sp. zn. [I. ÚS 62/96](#)), podle kterých je třeba zjistit

okolnosti konkrétního případu. Byly-li splněny všechny procesní náležitosti pro uskutečnění výpovědi ve vazebním zasedání, mohla být taková výpověď použita při hlavním líčení. Za dodržení všech zákonných podmínek lze v určitých případech k důkazu použít i výpověď obviněného ve vazebním zasedání (§ 73g odst. 2 tr. ř.), výpověď osoby zadržené (§ 76 odst. 3, 5 tr. ř.) nebo podezřelé (§ 179b odst. 3 tr. ř.) (srov. přiměřeně ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1333 a 1334).

32. Po posouzení uvedených skutečností Nejvyšší soud shledal, že v použití protokolu o výsledku obviněného z vazebního zasedání konaného dne 13. 12. 2019 jako důkazu nic nebránilo, neboť ten byl pořízen procesně správným způsobem a před tím, než obviněný svou výpověď ve vazebním zasedání učinil, byl řádně jako obviněný poučen (§ 33 a násl. tr. ř.). Byl vyslechnut i v řízení před soudem prvního stupně, kde změnil svou výpověď, avšak byl na důvod rozporů dotázán a měl možnost předestřené rozpory vysvětlit, což plně odpovídá podmínkám plynoucím z ustanovení § 207 odst. 2 tr. ř., za kterých soud přečetl protokol o dřívější výpovědi obviněného.

33. Nejvyšší soud na základě dalších úvah, jimiž se vypořádal s ostatními dovolacími námitkami obviněného, dospěl k závěru, že jeho dovolání je zjevně neopodstatněné, a proto je podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.